

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 52 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 52 straipsnio 2 dalies 1 punkto pakeitimo įstatymo projektu rengimą paskatino išaugusių energetikos kainų našta pažeidžiamiesiems elektros energijos vartotojams.

Bendras elektros energijos kainų vidurkis 2022 m., lyginant su 2021 metais, išaugo – 2,5 karto. Didžiausias 2022 m. elektros kainų pokytis, lyginant su 2021 m., Lietuvoje siekė beveik 157 proc.

Pagal energetinio nepritekliaus rodiklį Lietuva – antra Europoje po Bulgarijos, liudija paskutiniai Eurostato duomenys. Su energetiniu skurdu 2021 m. susidūrė 22,5 proc. lietuvių, o pastaraisiais metais, išaugus energetikos kainoms, tokių žmonių Lietuvoje gali būti dar daugiau.

Dažniausiai energetinį nepriteklį jaučia pažeidžiamiausios grupės, kurias labiausiai paveikė išaugusios maisto ir energetikos kainos.

Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme nurodyta, kad pažeidžiamas elektros energijos vartotojas (toliau – pažeidžiamas vartotojas) – buitinis vartotojas, kuris pats ir (ar) su juo bendrai gyvenantys asmenys gauna ir (ar) turi teisę gauti pinigine socialinę paramą pagal Lietuvos Respublikos pinigines socialines paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą ir kuris šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę naudotis pažeidžiamiesiems vartotojams nustatytomis papildomomis garantijomis.

Šiuo metu pagal galiojančią Elektros energetikos įstatymo redakciją, kaip pažeidžiamų vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugos priemonė yra taikoma nuostata, kad „pažeidžiamiesiems vartotojams negali būti apribotas ir (ar) nutrauktas elektros energijos tiekimas ir (ar) persiuntimas, kai jie per nustatytą terminą neatsiskaito už patiektą elektros energiją, elektros energijos persiuntimo paslaugą ar kitas su tuo susijusias paslaugas, jeigu šių pažeidžiamų vartotojų įsiskolinimas garantiniam elektros energijos tiekėjui ar tiekėjui yra ar buvo **ne didesnis kaip 3 bazinės socialinės išmokos**, išskyrus šio įstatymo 71 straipsnyje ir 72 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatytus atvejus“.

Atsižvelgiant į elektros energijos kainų augimą, siekiant apsaugoti pažeidžiamus elektros energijos vartotojus nuo elektros energijos atjungimo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 52 straipsnio 2 dalies 1 punkto pakeitimo įstatymo projektu siūloma įteisinti, kad „pažeidžiamiesiems vartotojams negali būti apribotas ir (ar) nutrauktas elektros energijos tiekimas ir (ar) persiuntimas, kai jie per nustatytą terminą neatsiskaito už patiektą elektros energiją, elektros energijos persiuntimo paslaugą ar kitas su tuo susijusias paslaugas, jeigu šių pažeidžiamų vartotojų įsiskolinimas garantiniam elektros energijos tiekėjui ar tiekėjui yra ar buvo **ne didesnis kaip 10 bazinių socialinių išmokų**, išskyrus šio įstatymo 71 straipsnyje ir 72 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatytus atvejus.

Šiandien bazinė socialinė išmoka siekia 49 eur. Šiuo metu pažeidžiami elektros energijos vartotojai apsaugomi nuo elektros energijos atjungimo, jei jų įsiskolinimas tiekėjui yra ar buvo ne didesnis kaip 147 eur. Įsigaliojus siūlomoms įstatymo pataisoms, riba iki kurios nebūtų atjungiamas elektra siektų 480 eur.

Sprendžiant energetinę krizę Europos Parlamentas 2022 metais priėmė rezoliuciją, kurioje europarlamentarai perspėja ES valstybes, kad energija neturėtų būti atjungiamo vartotojams, kurie neįstengia susimokėti didėjančių sąskaitų, ir pabrėžia, kad būtina vengti pažeidžiamų namų ūkių išskeldinimo.

Tikimasi, kad, priėmus siūlomas įstatymų pataisas, atsiras didesnė pažeidžiamų elektros energijos vartotojų apsauga ir įsigaliojusios teisės normos labiau atitiks šiandieninę situaciją energetikoje.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Linas Jonauskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu pagal galiojančią Elektros energetikos įstatymo redakciją, kaip pažeidžiamų vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugos priemonė yra taikoma nuostata, kad „pažeidžiamiesiems vartotojams negali būti apribotas ir (ar) nutrauktas elektros energijos tiekimas ir (ar) persiuntimas, kai jie per nustatytą terminą neatsiskaito už patiektą elektros energiją, elektros energijos persiuntimo paslaugą ar kitas su tuo susijusias paslaugas, jeigu šių pažeidžiamų vartotojų įsiskolinimas garantiniam elektros energijos tiekėjui ar tiekėjui yra ar buvo **ne didesnis kaip 3 bazinės socialinės išmokos**, išskyrus šio įstatymo 71 straipsnyje ir 72 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatytus atvejus“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Atsižvelgiant į elektros energijos kainų augimą, siekiant apsaugoti pažeidžiamus elektros energijos vartotojus nuo elektros energijos atjungimo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 52 straipsnio 2 dalies 1 punkto įstatymo projektu siūloma įteisinti, kad „pažeidžiamiesiems vartotojams negali būti apribotas ir (ar) nutrauktas elektros energijos tiekimas ir (ar) persiuntimas, kai jie per nustatytą terminą neatsiskaito už patiektą elektros energiją, elektros energijos persiuntimo paslaugą ar kitas su tuo susijusias paslaugas, jeigu šių pažeidžiamų vartotojų įsiskolinimas garantiniam elektros energijos tiekėjui ar tiekėjui yra ar buvo **ne didesnis kaip 10 bazinių socialinių išmokų**, išskyrus šio įstatymo 71 straipsnyje ir 72 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatytus atvejus.

Tikimasi, kad, priėmus įstatymų pataisas, atsiras didesnė pažeidžiamų elektros energijos vartotojų apsauga ir įsigaliojusios teisės normos labiau atitiks šiandieninę situaciją.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turės priimti šio Įstatymo projekto įgyvendinamuosius teisės aktus.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 m. birželio 30 d. turėtų priimti įgyvendinamuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„Pažeidžiami elektros energijos vartotojai“, „Elektros atjungimas“, „Pažeidžiamų elektros energijos vartotojų apsauga“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Seimo narys Linas Jonauskas